

ORAL LANGUAGE COMBINATIONS USED IN THE POETIC WORKS OF KENESBAY RAKHMANOV

Perdebaeva Gulkhatisha

2nd year student of Karakalpak State University.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14525085>

ARTICLE INFO

Received: 12th December 2024

Accepted: 18th December 2024

Online: 19th December 2024

KEYWORDS

K. Rakhmonov's poetry, linguopoetics, vulgarism, jargon, cacophemism, artistic style, emotional-expressive impact, speech culture, aesthetic expression.

ABSTRACT

This article is devoted to the study of the issue of the use of vulgarisms, jargon and cacophony in the linguopoetics of K. Rakhmonov's poetry. It analyzes the ways of achieving aesthetic expression through the use of unconventional elements in the writer's artistic style and speech culture. Vulgarisms, jargon and cacophony are interpreted as an important tool in forming the specific content of poetry and enhancing its emotional-expressive effect. The article analyzes the influence of these elements on the creative style, their role and artistic value in modern Uzbek literature based on examples taken from K. Rakhmonov's poems. This study serves to shed light on the function of vulgarisms and jargons in the poetic text and their artistic and aesthetic potential.

УСТНЫЕ ЯЗЫКОВЫЕ СОЧЕТАНИЯ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ В ПОЭТИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЯХ КЕНЕСБАЯ РАХМАНОВА

Пердебаева Гулхатиша

Студентка 2 курса Каракалпакского государственного университета.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14525085>

ARTICLE INFO

Received: 12th December 2024

Accepted: 18th December 2024

Online: 19th December 2024

KEYWORDS

Поэзия К. Рахмонова, лингвопоэтика, вульгаризм, сленг, какофизм, художественный стиль, эмоционально-выразительный эффект, культура речи, эстетическая выразительность.

ABSTRACT

Данная статья посвящена изучению употребления вульгаризма, жаргона и какофем в лингвопоэтике поэзии К. Рахмонова. Анализируется художественный стиль писателя и способы достижения эстетической выразительности за счет использования нетрадиционных элементов в речевой культуре. Вульгаризм, сленг и какофемы трактуются как важный инструмент формирования уникального содержания поэзии и повышения ее эмоционально-выразительного эффекта. В статье на примере стихотворений К. Рахмонова анализируется влияние этих элементов на творческий стиль, их место в современной узбекской литературе, их художественная ценность. Данное исследование

призвано осветить функцию вульгаризмов и жаргонизмов в поэтических текстах и их художественно-эстетические возможности.

KEÑESBAY RAXMANOV TIŃ POEZIYALIQ SHIĞARMALARINDA QOLLANILĞAN AWIZEKI TIL BIRLIKLERINIŃ ÓZGESHELİKLERI

Perdebaeva Gulxatisha

Qoraqalpoq davlat universiteti 2-kurs talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14525085>

ARTICLE INFO

Received: 12th December 2024

Accepted: 18th December 2024

Online: 19th December 2024

KEYWORDS

K. Rahmonov she'riyati, lingvopoetika, vulgarizm, jargon, kakofemizm, badiiy uslub, emotsional-ekspressiv ta'sir, nutq madaniyati, estetik ifoda.

ABSTRACT

Mazkur maqola K. Rahmonov she'riyati lingvopoetikasida vulgarizm, jargon va kakofemizlarning qo'llanilishi masalasini o'rganishga bag'ishlangan. Unda adibning badiiy uslubi va nutq madaniyatidagi noan'anaviy unsurlarni qo'llash orqali estetik ifoda erishish yo'llari tahlil qilinadi. Vulgarizm, jargon va kakofemizlar she'riyatning o'ziga xos mazmunini shakllantirishda, emotsional-ekspressiv ta'sirini oshirishda muhim vosita sifatida talqin qilinadi. Maqolada K. Rahmonovning she'rlaridan olingan misollar asosida bu unsurlarning ijodiy uslubga ta'siri, ularning adabiyotida tutgan o'rni va badiiy qiymati tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqot vulgarizm va jargonlarning she'riy matndagi funksiyasini hamda ularning badiiy-estetik imkoniyatlarini yoritishga xizmat qiladi.

Argotizm ham jargonlar tilde belgisi socialliq toparlarning tilinde qollaniluvini menen sheklengen xarakterge iye. Argotizm ham jargonlar adabiy tildi bayitpaydi. Sebebi, bul eki toparda da sozler qollanilip jurgenligi tillik aylanista ekenligi menen xarakterlenedi.

Argotizmler- bul adabiy tilde bar, saykes atamalarining variantlari yamasa sinarlari. Bul sheklengen leksika ayırım socialliq toparlar ozleri ansat tusinetugin etip, qolaylastirip algan «jasalma sozler» dep bahalawga boladi. Sonliqtan til iliminde argotizm ham jargonlardagi «jasama soz» yaki «socialliq dialektler», sheklengen leksika» dep te qarastiradi. Argotizm ham jargonlar tillik tabiyati, xizmeti boyinsha usas ugmlar bolsa da, anlataluvi boyinsha bir-birinen ozgeshelenedi.

Argotizmler jasirın manini anlatıp keledi. Misali: Sawdagerler tilinde «kók» («dollar»), limon («million sum»), al xizmet ornlarında birewdiń qawenderi, janashırı, gamxorshısı bolsa tanka («qátere») krisha yaki shifer («jarılqawshı, qorgawshı adam» t.b.) turinde qollaniladi.

Adamsań góy túbi **suyıq**,

Basqan jeriń balshıq, uyıq. (226-b.)

Hayal paqır **shiyshelerdi** apkeler,

Hár kirgende juptan-juptan tókpeler. (88-b.)

Jargonlar argotizmler sıyaqlı jasırın máni menen birge birewdi kemsitiw yaqı obrazlı etip, ekspressiya menen súwretlewdi de bildiredi. Mısalı: keypiyatı 100 (keypiyatı aǵla, joqarı dárejede), keypiyatı 5 (keypiyatı ayrıqsha), keypiyatı 0 (keypiyatı joq, kewilsiz mánilerinde). Student er balalar tilinde (men «mına qızǵa sıñıp qaldım») sol qız aldında ashıqlıq mánisinde, shashıp taslaw-tóbeles. jánjellerde basqalardan kúshi basım keliwi, gáptin vandamı- gáptiń eń itibarlı jeri, toqeteri, uyıqlatıp ketiw- pánt berip ketiw hám t.b. qollanıladı.

Argotizm ham jargonlar túrli sociallıq toparlarda, belgili taypa adamları arasında qollanılıp, olardıń mánisi bir-biri ushın jeńil túsiniqke iye. Xalıqtıń kópshilik qatlamı ushın keń tanımalılıqqa iye emes. Mısalı: giyabentlerdin, urı-gázzaplardıń, sawdagerler, student-jaslar tilinde, ishiwshilikke berilgen adamlar toparında ózli-ózi túsinetuǵın óriste qollanıladı. Sonlıqtan da, bunday topardaǵı argotizm hám jargonlardı sleng qatlam dep te júritiledi.

Shayır dóretpelerinde sózlik quramında bay, bolıs, bayhám din iyeleriniń tillerinde jumsalatuǵın jargon sózler tiykarınan arap-parsı sózlerinen jasalǵanın kóriwimizge boladı.

Júregimde **namıs tútep, ar janar**,

Shadlıǵımnıń jırtıq jerin zar jamar. (105-b.)

Vulgarizm - latinsha «turpayı, qopal» degen mánini bildiredi. Vulgarizmler bul sóylew mádeniyatınıń, sóylewdiń tazalıǵın buzatuǵın faktlardan biri sanaladı. Ol ádebiy tildi bayıtpaydı. Biraq, qarapayım sóylew tilinde bar bolıp, kórkem shıǵarmalarda personajlardıń qanday xarakterdegi adam ekenligin ayqın kórsetedi. Shıǵarmalarda vulgarizmler qaharmanlar tilinde monolog ham dialoglıq bayanlawlarda ushırasadı. Vulgarizmler qaharmanıń etikalıq ham estetikalıq madeniyatın, mánawiyat kelbetin suwretlewde slilistikalıq qural sıpatında qollanıladı.

Turqıña telmirip dilgir sen jaqqa –

Yadıña al meni...

Eger sen umıtsań...

Qıs boranında. (Eger sen umıtsań...)

Turqıña degen sózdiń ornına *jamalıń, kelbeti* degen sózlerdi qollanganda bolar edi. Biraq usı sózdi qollangan, bul da shayırdıń óz stiline tán.

Háy, sen, B isimli miyrimisiz, **maqluq**,

Ana degen atqa qıyanet etpe

Maqluq – haywan mánisinde. (268-b.)

Shayırdıń dóretpeleri tilinde qaraqalpaq tili leksikasınıń baylıǵınan dárek beriwshi tiykarǵı belgilerdiń biri esaplanatuǵın **efemizm** sózlerde kóplep ushırasadı. Shayır shıǵarmalarında efemizmler kópshilik jaǵdayda adamnıń quwanışı yamasa kúyinishi, qayǵı hásireti t.b sezimlerdi leksikalıq birlikler arqalı belgili dárejede sıpayılap, názik sheberlik penen jetkeriw maqsetinde qollanılgan sózler toparına ayıladı. Hayalı onlaǵan jıldan keyin taǵı kóz jarıp, qızılı bolǵan edi. Átteń, quwanışı kópke sózıladı. (efemizm). Kózi jarıp edi-bosanıp edi degen mániste. -Keldiń be, Tóreniyaz qoshshım? - dep onnan burın qolın saldı. - Joliña ayday qarap otır edim. (efemizm).

Birewler toyğa baratsa,
Birewler barar **qazága**,
Ómirden mudam pal aqsa,
Adam degeniń tozama? (Men diyqanman)

Kakofemizm turpayı ayılğan sózler bolıp efemizm sózlerdiń qarama-qarsısı bolıp esaplanadı.

Shól qızgaldığına kuledi eken halın bilmey **pás** egin.

Írjańlawğa **nasharlardıń** joq wağı,

Jaratılıs qızğa bergен náziklik

Ata-anam hárip bilmes **górsawat**

Isley bergен “qalta, shanash tolsa”lap.

Nashar – sózi hayal adamğa qarata ayıladı. Bul jerde turpayı, qopal mánide qollanılğan.

Al, *górsawat* sózi bolsa, sawatı joq, bilimsiz mánisinde qollanıladi.

Zarlanadı úyinde biytap,

Meshel bolıp qalğan anası.

Meshel – sózi turpayı mánisinde qollanılıp kelgen bolıp, jumsaq mánisi *ózligenen háreket ete almaw* mánisin beredi.

Ólim menen ómir qolımda turadı,

Ósem de ómirdi qorğayman biraq,

Men soldatpan. Soldatıman ómirdiń,

Turman Watanımnıń shegarasında. (Men soldatpan...)

K.Raxmanov shıǵarmalarınıń sózlik quramında jumsalğan sózler ózleriniń qollanılıw múmkinshiligi hám órisi jaǵınnan ayırmashılıqqa iye. Ayırım jámiyetlik turmıstıń barlıq tarawları ushın túsinikli, jámiyettegi belgili bir qatlamlardıń tilinde yamasa aymaqta paydalanıladı. Sonday-aq, shayırdıń dóretpeleri tilinde qaraqalpaq tiliniń sózlek quramına kiretuǵın, biraq sózlik qordan orın almaǵan, qollanıw órisi boyısha sheklengen, ádebiy tide ónimsiz jumsalatuǵın sózler toparıda ushırasadı. Sózleriń toparına awızeki sóylew tiliniń elementleri, vulgarizimler, dialektizimler, kásiplik sózler, tabu hám efimizimler kiredi. Bul topaǵa kiretuǵın sózler shayırdıń sóz qollanıwdaǵı ózine tán stillik ózgesheligin kórsetedi. Bunday sózler qatarın shayırdıń qosıq qatarlarınan, dóretken piessa, drammalarınan kórsek boladı.

Shayırdóretpelerin dóretiliw barısında áne usındıy awızeki sóylew tili hám jazba stil ushın tiykarǵı baza sıpatında xızmet atqaratuǵın funkcionallıq- sheklengen leksikanı sheberlik penen paydalanǵanın kóremiz.

References:

1. Абдиназимов Ш. Бердақ шыǵармаларының тили. –Ташкент: «ФАН», 2006.-270б.
2. Абдиназимов Ш. Сөзлерим мерўертдур айтылған хәр бир. –Нөкис: «Билим», 1997.-32б.
3. Абдиназимов Ш. Лингвопоэтика (оқыў қолланба) –Тошкент: Ёшлар нашриёти.2020.-152б
4. Рахманов К. Арғымағым,-Avangard baspa, Қарақалпақстан,2022

5. Рахманов К. Гўзги махаббат,-Avangard baspa, Қарақалпақстан,2022
6. Оразымбетов Қ. Ҳазирги қарақалпақ лирикасында көркем формалар-дың эволюциясы ҳәм типологиясы. -Нөкис:Билим. 2004.